עין משפט נר מצוה

ב א ב מיי' פי"ד מהל' שבת הלכה ג טוש"ע א"ח סי' שמב סעיף ד:
ג ג מיי' פי"ז מהלכות שבת הלכה לה:

◆

רב ניסים גאון

ולרב אליבא דר' מאיר ליטלטל מגג לחצר, גזירה משום דרב יצחק בר אבדימי. והוא שאמר בתחילת הפרק אומר היה ר' מאיר כל מקום שאתה מוצא ב' רשויות והן רשות אחת כולי'.

◆

רבינו חננאל

דהא איכא מחיצתא. ושמואל אמר הני מחיצתא להבריח מים עשויות ולא לדירה, הילכך אין מטלטלין בה אלא בד' אמות. ומודה רב היכא דאפכה לספינה על פיה כדי לזופתה שאין מטלטלין בה אלא בד' אמות. והני מילי לזופתה, אבל לדור תחתיה, הרי הוא כבית. וכן אכסדרה בבקעה, רב אמר מותר לטלטל בכולה, ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בד' אמות. והילכתא בכל הני שמעתא כוותיה דרב. [ואקשינן] לרב אליבא דר' מאיר דאמר מותר לטלטל בכולן הגגין השוין כי הרשות היחיד הן. לטלטל [נמי] מן הגג לחצר, דתרווייהו [רשות] היחיד נינהו. ודחינן אמאי אין מטלטלין מגג לחצר, משום דרב יצחק בר אבודימי דאמר אומר היה ר' מאיר כל מקום שאתה מוצא שתי רשויות והן רשות אחת, כגון עמוד ברשות היחיד גבוה י' ורחב ד' אסור לכתף עליו, משום תל ברשות הרבים. לשמואל דאמר אין מטלטלין כגון ברשות היחיד גבוה י' ורחב ד', אסור לכתף בגגין השוין, ובגג יחידי לרבנן אלא בארבע, משום מחיצתא למטה עבידן לחצירות, ולא למעלה לגגין, דהוויין להו הני גגין כקרפיף יתר מבית סאתים. נטלטל מגג לקרפיף (יטלטל דילמא מיפחית) דהא כי קרפיף וקרפיף הוא. אמר רבה בר עולא גזירה שמא יהיו [מיפחתין] הגגין ויהיו [רשות הרבים]. אי הכי מקרפיף לקרפיף לא יטלטל, דילמא מיפחית חד מן הקרפיפות והוי ליה כרשות הרבים. ופרקינן התם גבי קרפיפות אי מיפחית מחיצתא מינכרא מילתא, ומימנע ולא מיטלטל. אמר רב יהודה כשתימצי לומר לדברי ר' מאיר גגין וחצירות רשות לעצמן

דהא איכא מחיצתא. ואפילו לר' זירא דאמר בריש מי שהוציאוהו (לעיל דף מג.) מחיצות להבריח מים עשויות היינו דוקא לענין יוצא חוץ לתחום דלא שרי להלך את כולה: **ורב אליבא** דר"מ ליטלטל מגג לחצר. לשמואל אליבא דר' מאיר לא מצי למיפרך כדפי' בקונטרס דלשמואל גגין השוין לר"מ הוי כרמלית לפיכך אין מטלטלין מהן לחצר ופחות מבית סאתים נמי אע"ג דלא הוי כרמלית מ"מ כיון דחשיב ליה לשמואל אין מוקף לדירה ליכא למיפרך דליטלטל מגג לחצר אע"ג דלרבנן בגג יתר מבית סאתים אסור לטלטל ממנו לחצר לשמואל בפחות מבית סאתים שרי מ"מ יאמר שמואל דלר"מ יש לגג תורת קרפף בין ביתר מבית סאתים בין בפחות: **ליטלטל** מגג לחצר. אע"ג דידע טעמא דר"מ (ג) דגג גבוה ונמוך דהוי משום דרב יצחק בר אבדימי מגג לחצר עניניהם חלוקים ס"ד דלא דמו לתל ברה"ר: **לשמואל אליבא** דרבנן לטלטל מגג לקרפף. פירש בקונטרס (ד) בגג יתר מבית סאתים לקרפף יתר מבית סאתים כיון דחשיב ליה אין מוקף לדירה והוו תרוייהו כרמלית וא"ת ומנא ליה לאסור דאי משום דאמרי רבנן לקמן דגגין וחצירות רשות אחת וקרפיפות רשות אחת התם ע"כ באין יתירים מבית סאתים כדפירש בסמוך בקונטרס דביתירים לא יאמר ר"ש לחצר וקרפף רשות אחת דבהדיא מוכח בפ' עושין פסין (לעיל דף כג:) גבי נזרע רובו דקרפף יתר מבית סאתים לר"ש הוי כרמלית ונראה לר"י דבגג דלא הוי יתר מבית סאתים פריך דליטלטל לקרפף שאינו יתר מבית סאתים לרבנן אע"ג דדירת גג חשיב טפי משל קרפף שמותר לטלטל מגג לחצר ומקרפף לחצר אסור מ"מ הוי לן למישרי מגג לקרפף דטפי דמי לקרפף מלחצר דכשהוא יתר מבית סאתים הוי כרמלית כמו קרפף וחצר אפילו בית עשרה כורים שריא ומשני גזירה שמא יפחת פי' שמא יפחת הגג באמצעיתו וישתמשו בני הבית על הגג דרך הפחת ואז הוי הגג חשוב מוקף לדירה ואסור לטלטל ממנו לקרפף כמו (ה) מחצר אע"ג דהוי מוקף ולבסוף פתח דלא חשיב מוקף לדירה דדוקא בקרפף שלא הוקף לדירה לא מהני הוקף ולבסוף פתח אבל בגג דבלאו הכי חשיב קצת מוקף לדירה דהא מותר לטלטל ממנו לחצר מהני ליה הפתח לשוויה מוקף לדירה לגמרי כחצר ופריך א"ה מקרפף בית סאתים לקרפף בית סאתים נמי לא ליטלטל שמא יפחת פירוש יפרוץ האחד יותר מעשר במילואו לרה"ר או לבקעה ומשום דנקט לשון פחת גבי גג נקט נמי האי לישנא גבי פירצת קרפף ומשני התם אי (ו) פחות מינכר אבל הכא גג לא מינכרא מילתא לעומד בקרפף ולעומד על הגג נמי לא מינכרא שיהא אסור לטלטל ממנו לקרפף מחמת פחת זה: **לדברי** ר"מ גגין רשות אחת הן כו'. גגין הוא כפירוש במתני' וה"ה חצירות או קרפיפות הואיל ותשמישן שוה כמו גגין אבל בתים לא דתשמישן תדיר ועוד דכי היכי דלרבנן הוי קרפיפות או חצירות רשות אחת דהא אפילו גג וחצר הוי רשות אחת כ"ש חצר וחצר ה"נ לר"מ דר"מ לא פליג ארבנן אלא בגג וחצר משום דרב יצחק בר אבדימי:

אמר

דהא איכא מחיצתא ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות מחיצות להבריח מים עשויות אמר ליה רב חייא בר יוסף לשמואל הילכתא כוותך או הילכתא כרב אמר ליה [א]הילכתא כרב אמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף [ב]ומודה רב שאם כפאה על פיה שאין מטלטלין בה אלא בארבע אמות כפאה למאי אילימא לדור תחתיה מאי שנא מגג יחידי אלא שכפאה לזופתה רב אשי מתני לה אספינה ורב אחא בריה דרבא מתני לה אאכסדרא [א]דאיתמר אכסדרה בבקעה רב אמר [ג]מותר לטלטל בכולה ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בארבע רב אמר מותר לטלטל בכולה אמרינן פי תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בארבע לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם ורב אליבא דר"מ ליטלטלי מגג לחצר גזירה משום [ב]דרב יצחק בר אבדימי ושמואל אליבא דרבנן ניטלטל מגג לקרפף אמר [ג]רבא בר עולא גזירה שמא יפחת הגג א"ה מקרפף לקרפף נמי לא יטלטל דילמא מיפחית ואתי לטלטולי התם אי מיפחית מינכרא ליה מילתא הכא אי מיפחית לא מינכרא מילתא [ד]אמר רב יהודה כשתמצא לומר לדברי רבי מאיר גגין רשות לעצמן חצירות רשות לעצמן

קרפיפות

להבריח מים. ולא לדירה: **ומודה רב שאם כפאה על פיה.** וגובהה יותר מעשרה אין מטלטלין בה אלא בארבע: **מאי שנא מגג יחידי.** דאמר רב אפילו לרבנן מותר לטלטל בכולו ואפילו יותר מבית סאתים דכיון דמחיצות לדירה נעשו אע"פ שלא לדירת מעלה עשאום כי אמרינן בהו גוד אסיק הוי היקף לדירה ה"נ כיון דכפאה לדור כפייתה זו היא עשיית מחיצתה לדירת מטן כי אמרת בהו גוד אסיק הוי היקף לדירה: **שכפאה לזופתה.** שבטל מחיצותיה מתורת דירה דאין עומדות כל זמן כפייתה לא לדירת מעלן ולא לדירת מטן והוו כעמוד בעלמא וכי אמרת בהו גוד אסיק הוי היקף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה וכרמלית היא: **מתני לה.** להא דרב חייא בר יוסף אאכסדרה: **אכסדרה בבקעה.** הבקעה כרמלית כדאמרינן ביציאות השבת (שבת ו:) ואכסדרה זו פרוצה מד' רוחותיה ועומד קירויה על ד' יתידות ונותנין ד' קורות מיתד ליתד ועליהן מסדרין הנסרין ואותן הקורות קרי פי תקרה. והאי דנקט בקעה משום דבעיר סתם אכסדראות סמוכות להקיף בית או חצר ואיכא מחיצה אחת או שתים ומודה שמואל התם דמטלטלין כדאמרינן לקמן (צד:): **ורב אליבא דר"מ.** כיון דאמרי[ה] בגגין השוין מטלטלין בכולן אלמא לאו כרמלית נינהו ליטלטל מגג לחצר אלמה אמרינן לקמן לדברי ר"מ גגין רשות לעצמן חצירות רשות לעצמן דאין מטלטלין מגג לחצר. ואליבא דרבנן בגג יחידי ליכא למיפרך ליה לרב ליטלטל מיניה לחצר דלרבנן הכי נמי שרי דאמרי' לקמן (שם) לדברי חכמים גגין וחצירות רשות אחת ומטלטלין מגג יחידי לחצר של רבים שיש לו רשות בה. ולשמואל לא מצי למיפרך אליבא דר' מאיר ליטלטל מגג לחצר דהא שמואל גגין השוין לר' מאיר כרמלית משוי להו לפיכך אין מטלטלין מהן לחצר של רבים דהויא רשות היחיד דאפילו לא עירבה קי"ל במס' שבת בפ' אם לא הביא כלי (קל:) [ו]דמטלטלין בכולה. והא דאמר לקמן (שם) לדברי חכמים גגין וחצירות רשות אחת שמואל מוקי לה בגג בין הגגין דלשמואל דאית ליה גוד אסיק במחיצות שביניהן ליכא לכל אחד יותר מבית סאתים א"נ בגג יחידי דליכא יותר מבית סאתים ואשמעינן אע"ג דגג לרבנן רשות מיוחדת וחצר הוא רשות שותפות מטלטלין דלא גזור רבנן מרה"י לרשות שותפין אלא בבתים כגון מבית לחצר: **משום דרב יצחק.** בריש פירקין גזירה משום תל ברה"ר: **ושמואל אליבא דרבנן.** בגג יחידי יותר מבית סאתים כיון דאמר דהאי גוד אסיק לא הוי היקף לדירה וכרמלית היא ליטלטל מיניה לקרפף יותר מבית סאתים שתי אמות בזה וב' אמות בזה אלמה אמרי' לקמן לדברי חכמים גגין וחצירות רשות אחת וקרפיפות רשות אחת דאין מטלטלין מהן לקרפף. ואליבא דר"מ ליכא למיפרך ליטלטל מגג לקרפף דהא תרוייהו כרמלית נינהו דהא (א) גג יחידי יותר מבית סאתים אוקימנא גזירה משום תל ברה"ר. ולרב נמי אליבא דרבנן ליכא למיפרך דהא רב גג יחידי יותר מבית סאתים רה"י משוי ליה. ובגגין השוין לרב אליבא דרבי מאיר דמותר לטלטל בכולן ליכא למיפרך ליטלטל מינייהו לקרפף [ז]פחות מסאתים גזירה משום תל. ולרבנן מגג יחידי אליבא דרב דמשוי ליה רה"י נמי לא פרכינן ליטלטל מיניה לקרפף פחות מבית סאתים וכן מחצר לקרפף בין לר"מ בין לרבנן משום דקרפף חלוק מחצר דקרפף מוקצה לתשמיש שאינו תדיר אבל חצר וגגין שוה תשמישן. ולרב לא פרכינן בגגין השוין לרבנן דמשוי להו רב אליבייהו כרמלית ליטלטל מינייהו לקרפף יותר מבית סאתים דאע"ג דמשוי להו רב כרמלית מפני שפרוצין זה לזה הנ"מ להחמיר לאסור טלטול של כל אחד ואחד ביותר מד' אבל לא משוי ליה כרמלית גמורה להקל לטלטל מתוכן לכרמלית גמורה דאמרן לעיל [ע"א] לגבי גג בין הגגין לרב דאסור לטלטל ממנו לחורבה ולאכסדרה ואע"ג דשניהן אסורין לטלטל בתוכן אלא בד' אמות מ"מ הואיל ואין רשותייהו דומות [ח]דגג חזי לדירה טפי (ב) מחצר ואכסדרה לטלטל[ט] ממנו לחורבה ולאכסדרה וכ"ש הכא דגג חזי לדירה טפי מקרפף. אבל לשמואל דמשוי גג יחידי כרמלית גמור דיותר מבית סאתים הוא פרכינן: **גזירה שמא יפחת הגג.** ויחסר מבית סאתים ויקצרו גם את הבית למדת הגג מלמטה ויתנו המחיצה כנגד שפת הגג דהשתא ליכא יותר מבית סאתים והוי רה"י ואתי לטלטולי מיניה לקרפף כמעיקרא: **א"ה מקרפף.** יותר מבית סאתים לקרפף יותר מבית סאתים נמי לא ליטלטל אפילו בתוך ד' דילמא מפחית חד מינייהו והוי רה"י מעלייתא ואתי לטלטולי כמעיקרא מיניה לחורבה[י] והוי כרמלית: **אי מיפחית לא מינכרא מילתא.** כיון דליכא מחיצות על הגג לא מינכרא מילתא ולא מיחזי כפחות מבית סאתים. דבר שאין לו מחיצות לא סליק ליה אומדנא שפיר וסברי אכתי טפי מבית סאתים הוא: **כשתמצא לומר.** כשתעמוד על סוף דעתן זהו גמר דבריהן: **לדברי ר"מ גגין רשות לעצמן.** ומטלטלין מגגו של ראובן לגגו של שמעון: **וחצירות רשות לעצמן.** ומטלטלין מחצירו של ראובן לחצירו של שמעון כלים ששבתו בחצר וכן מחצר של רבים לחצר של רבים:

וקרפיפות

מסורת הש"ס

א) לעיל כה. ולקמן צד: [סוכה יח:], ב) [שבת ט. לעיל פט.], ג) בקד"י רכה, ד) [שם], ה) [ע"ש], ו) דמטלטלין בכולהו וכן בגג יחידי לרבנן אליבא דשמואל והא דאמר כו' כצ"ל מהרש"א, ז) וכן לטלטל מינייהו לקרפף פחות מסאתים כצ"ל מהרש"ל, ח) ס"א דגג חזי לדירה טפי מחצריה. רש"ל, ט) כס"א: ואסור לטלטל, י) כס"א: לחצריה.

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ושמואל וכו' תרוייהו כרמלית נינהו דהא בגגים יותר כצ"ל ותיבת יחידי נמחק: (ב) בא"ד דגג חזי לדירה טפי מחורבה ולאכסדרה: (ג) תוס' ד"ה לטלטל וכו' דר"מ בגג וכו' דעניניהם חלוקים: (ד) ד"ה לשמואל וכו' פי' בקונטרס מגג יתר: (ה) בא"ד ואסור לטלטל ממנו לקרפף כמו מקרפף לחצר ואע"ג דמה: (ו) בא"ד ופריך אי הכי מקרפף וכו' ומשני התם אי מפחית:

◆

מוסף רש"י

אכסדרה בבקעה. מקורה בגג חלק כעליות שלנו ואינו משופע והיא קרויה שבכל הש"ס (לעיל כה.) להכי נקט בבקעה דמתוך שאינה סמוכה לבית אין לה דפנות, שאין עושין דפנות לשם אכסדרה (סוכה יח:). **כשתמצא לומר.** כשתדקדק בדבריהם תמצא כן (לעיל פט.). **חצירות רשות לעצמן.** ומטלטלין מחצר של רבים לחצר של רבים בלא עירוב וכן של יחיד, דכי היכי דאמר ר' מאיר גגות רשות אחת הן, שמעינן מינה דחצירות נמי רשות אחת, שהרי אין תשמישן מיוחד כבתים ודמו לגגין, אבל מגג לחצר לא, כדקתני ובלבד שלא יהא גג גבוה מחבירו עשרה יכול שכן מגג לחצר (שם).